

48e jaargang
Zomer 2024

2

Natuurlijkerwijze

Foto: Wim Geelhoed; Schaduwkruiskruid

Beleef de natuur

ivn natuur
educatie
Barneveld

www.ivn.nl/barneveld

adres: Stationsweg 2c, 3771 VH Barneveld

e-mail: communicatie@ivn-barneveld.nl

Natuurlijkerwijze verschijnt 4 keer per jaar

Zomer

Juni 2024

48e jaargang nr. 2

alleen digitaal

Inhoud

<i>Inhoud</i>	2
<i>Van de voorzitter</i>	3
<i>Jaarverslag IVN Barneveld</i>	4
<i>Activiteiten 2024 - IVN Barneveld</i>	7
<i>Vogelaarscontactdagen 2024</i>	7
<i>Najaarsledenvergadering</i>	7
<i>Vlinderwerkgroep zoekt vrijwilligers!</i>	8
<i>Handen uit de mouwen...!</i>	9
<i>Natuureducatie aan kinderen</i>	10
<i>Op zoek naar de aardbeivlinder: op pad met de Vlinderwerkgroep</i>	10
<i>Lijsters</i>	16
<i>Het insectenhotel</i>	19
<i>De Boer was ooit Troef!</i>	20
<i>Adresgegevens</i>	23

Gerrit de Graaff overleden

Cees Klomp geridderd

Van de voorzitter

Beste leden,

Na veel nattigheid dit voorjaar is het nu hopen dat we er met mooi weer op uit kunnen trekken. Hoewel we als mensen soms mopperen, zie ik dat de natuur het opperbest doet op de combinatie regen en warmte. Gelukkig zijn er gidsen van onze vereniging die jullie de komende weken mee kunnen nemen. En ik wil ook niet onvermeld dat er voor de kinderen onder ons ook een leuke slootjes(mid)dag op het programma stond.

Verder wilde ik in dit woordje stilstaan bij een aantal bestuurszaken. Zoals ik onlangs in de nieuwsbrief schreef, willen we jullie meer en meer via nieuwsbrief en Natuurlijkerwijze informeren. Ik zag namelijk dat op de ledenvergaderingen we als bestuur veel zonden over actuele zaken in de vereniging. Graag willen we meer interactie met jullie als leden. Dat is voor ons ook nog puzzelen dit jaar om vorm te geven. Zo hebben we ervoor gekozen om onlangs breder uit te nodigen voor de kennis- en ontmoetingsavond. Het maatschappelijke thema over omvorming van landbouw naar natuur was daarvoor een mooie gelegenheid. Daarnaast zijn we bezig met de voorbereidingen voor de (najaars)ledenvergadering. We willen dan echt het gesprek met jullie aan over de stand van de vereniging en de ontwikkelingen. En we willen de werkgroepen meer een podium gaan geven.

Wat betreft informatie vanuit het bestuur kunnen jullie in deze Natuurlijkerwijze het jaarverslag 2023 vinden. Ook hier gekozen voor een beknopte en overzichtelijke presentatie. Er zijn een aantal rode draden in 2023 die nog doorwerken in 2024. Ten eerste zien we dat er, mede met de impuls van een nieuwe groep (NGO)gidsen, vele activiteiten zijn opgepakt. De nieuwe Kinder Natuur Club is een doorslaand succes. En de N8N8 (ook wel Nacht van de Nacht) heeft vele mensen op de been gekregen. Verder heeft de organisatie vorm gekregen met de bestuurswisselingen en het starten van de commissies Activiteiten en PR & Communicatie. Als laatste zien we dat we zowel een solide financiële basis hebben, door een goede buffer en de inkomsten en uitgaven van de activiteiten die in balans zijn. Maar ook dat de locatiekosten een groot zorgpunt zijn. We hebben een prachtige a-locatie waar we graag aan vast willen houden. Maar als de subsidie vanuit de gemeente later komt (uiteindelijk in 2024) en de kosten van huur en energie stijgen, dan zie je de impact op onze begroting. We zijn als bestuur volop bezig om een toekomstbestendige oplossing te vinden. We ontmoeten goede wil bij onze verhuurder en de gemeente om hier uit te komen, dus we hebben er vertrouwen in. Kortom, mooie resultaten om op terug te kijken en nog werk aan de winkel. We houden jullie op de hoogte.

Ter afsluiting wilde ik stilstaan bij vreugde en verdriet. Onlangs is ere-lid en mede-oprichter van onze vereniging Gerrit de Graaff overleden. We zijn hem zeer dankbaar voor zijn inzet voor het IVN en vooral zijn vele werk om de natuur onder de aandacht te brengen bij zoveel mensen. Een gemis voor vereniging als natuur.

En dan was er ook de prachtige erkenning van het vele werk van Cees Klomp. Als bescheiden man glom hij van trots toen hij de Koninklijke onderscheiding van de burgemeester opgespeld kreeg. Dik verdiend en nogmaals een felicitatie namens de vereniging.

Dan rest mij u nog een hele mooie zomer te wensen. We zien elkaar wellicht op excursies of weer op avonden in het najaar.

*Hartelijke groet, namens het bestuur,
André van de Burgwal, voorzitter*

Jaarverslag IVN Barneveld

Jaarverslag IVN Barneveld 2023; in hoogtepunten en cijfers

Algemeen

- 192 leden (31-12-2023)
- 135 donateurs
- 19 nieuwe natuurgidsen (NGO gediplomeerd)
- Start commissies PR&Communicatie, Activiteiten en Financiën
- Wisselingen bestuur (3 nieuw, 3 afscheid) + vernieuwde rolverdeling
- Veel overleg met Gemeente, KBB en Aeres om samenwerkingen aan te halen en vorm te geven. O.a. meerdere gesprekken over een andere locatie
- Veel nieuwe activiteiten opgestart waaronder Thema avonden gidsen en de Kinder Natuur Club
- IVN veel in het nieuws in de Barneveldse Krant (tijdje zelfs bijna wekelijks)
- Informatiebrochure ontwikkeld

Activiteiten

350 bezoekers n8 vd n8
40 activiteiten in 2023 waaronder:

- Sloopjesdagen
- Excursies
- Theater op 't Zand
- Oekraïense schoolklassen
- 2 Ledenavonden

Kinderen

Kindernatuurclub:

2 groepen van in totaal 41 kinderen

- 30 op de wachtlijst
- Begonnen met 12 zaterdagochtenden per groep

Natuureducatie:

- 4500 basisschoolkinderen bezochten het Natuureducatie Centrum

Werkgroepen

Werkgroep	Leden (circa)
Fotowerkgroep	19
Kerkuilenwerkgroep	3
Steenuilwerkgroep	4
Plantenwerkgroep	11
Vlinderwerkgroep	7
Natuurtuin Mevrouws Hofje	4
Scholenwerkgroep	10
Vogelwerkgroep Garderen/Kootwijk/Erica	40 à 45
1288 Nestkasten gecontroleerd	
Natuurbeheer	15
Algemene vogelwerkgroep	8
Inventarisatiewerkgroep vogels	5
Vogelwerkgroep Schaffelaarsebos	7

Financiën

LASTEN	Begroting 2023	Realisatie 2023
Organisatie	1.200	2.435
Bankkosten	200	353
Afdracht contributie	1.100	728
Locatie	15.000	15.637
Kosten activiteiten	7.500	4.347
Kosten Communicatie & PR	1.500	50
TOTAAL	26.500	23.550

BATEN	Begroting 2023	Realisatie 2023
Opbrengsten activiteiten	2.500	3.823
Contributies / Donaties	6.000	5.184
Subsidies & Sponsorgel- den	12.000	5.370
Vergoeding Gem. Barne- veld	6.000	0
TOTAAL	26.500	14.377

Toelichting

- Automatische incasso contributie mogelijk gemaakt miv 01-01-2024
- Door Corona Q1 dit jaar uitloop NGO en daarmee gepaard gaande hogere kosten
- Vergoeding Gemeente Barneveld voor de Scholen activiteiten dit jaar €0,00. Wel bedrag van €6.000 nog beschikbaar vanuit 2022.
- Veel hogere energiekosten voor ons NEC
- Locatiekosten zijn substantieel deel van de begroting
- Ledental loopt voor het eerst sinds jaren iets terug
- Aantal betalende donateurs neemt helaas ook af
- Mooie subsidies van InnerWheel, Winterfonds (Gemeente Barneveld) en het Scharrelkids fonds (IVN)
- Scherp gestuurd op kosten activiteiten en boven-verwachting opbrengsten
- In totaal betekent dit in 2023 een groot financieel tekort, voornamelijk door de locatiekosten.
- Dit is in 2024 rechtgetrokken door nieuwe subsidie Gemeente Barneveld.

*namens het bestuur,
Hans Uittenhout, penningmeester*

Activiteiten 2024 - IVN Barneveld

Natuur Educatie centrum

Ook in juni en dit najaar zijn er weer een aantal zeer interessante en informatieve 'kennis- en ontmoetingsavonden' voor gidsen en vrijwilligers. De tijd en locatie is van 19.15 - 21.15 u in het Natuur Educatie centrum op het Schaffelaar-Erf. Als je belangstelling hebt om een of meerdere van deze avonden bij te wonen, meld je dan via e-mail aan bij Ellen Knobbe via: ellenknobbe2.0@gmail.com.

Donderdag 27 juni - Lezing over de das; Henk van de Beek

Dinsdag 16 juli - Plant in de spotlights: Duizendblad - Tinka van Egten

Op deze avond geeft Tinka van Egten een gezellige interactieve lezing over één van de meest bijzondere en veelzijdige planten uit onze "achtertuin": Duizendblad (*Achillea Millefolium*).

Vogelaarscontactdagen 2024

Altijd al meegewild met een excursie met vogelliefhebbers? De data voor de contactdagen voor de 2de helft van dit jaar zijn grotendeels bekend: 7 september, tweedaagse op 11+12 oktober, en 14 december. De bestemmingen zijn nog onbekend. Dat geldt ook voor de datum in november.

Contact: akuiper@solcon.nl of mcvanreenen@gmail.com.

Najaarsledenvergadering

Dinsdag 8 oktober 2024 - 19:30 - Najaarsledenvergadering

Op 8 oktober a.s. om 19:30 uur zal de Najaarsledenvergadering weer in ons Natuur Educatief Centrum plaatsvinden. Het bestuur heeft de wens om deze ledenvergadering meer voor en door leden te laten maken. De Fotowerkgroep zal op deze avond een leuke en interessante presentatie geven m.b.t. hun werkgroep.

Het bestuur zal de leden die in 2024 bij onze afdeling lid of donateur zijn geworden persoonlijk uitnodigen om bij deze Najaarsledenvergadering aanwezig te zijn. Graag wil het bestuur deze nieuwe leden in contact brengen met onze werkgroepen. De nieuwe leden kunnen op deze manier op informele wijze in contact worden gebracht met een werkgroep die hen aanspreekt.

Dus zet dinsdag 8 oktober 19:30; Natuur Educatief Centrum in je agenda!

*Met vriendelijke groeten,
Sylvia van den Hazel*

Vlinderwerkgroep zoekt vrijwilligers!

De Vlinderwerkgroep telt 6 enthousiaste vrijwilligers, maar de werkgroep kan best wel wat meer vrijwilligers gebruiken.

Wat doet de Vlinderwerkgroep nu precies?

De Vlinderwerkgroep inventariseert vlinder- en libellensoorten. Er wordt in de zomer om de week een gebied in Gelderland onderzocht met de daar voorkomende vlinder- en libellensoorten. Dit gebeurt vooral in gebieden van Staatsbosbeheer (SBB), maar ook wel in particuliere terreinen. Het aantal vlinder- en libellensoorten die worden waargenomen, wordt door werkgroep coördinator René de Graaff geregistreerd voor de eigen werkgroep.

Ook worden er nachtvlinderavonden georganiseerd. Met behulp van een lichtscherm worden nachtvlinders gelokt. De waargenomen soorten worden vervolgens in kaart gebracht. Deze gegevens worden door René – als de avond b.v. in een SBB-gebied heeft plaatsgevonden – naar SBB doorgestuurd. Bij andere gebieden worden deze gegevens voor onszelf geregistreerd.

De Vlinderwerkgroep doet 1 inventarisatie/monitoringsroute voor de kleine heivlinder. De waarnemingen worden naar de Vlinderstichting in Wageningen doorgestuurd.

Eén keer in het jaar organiseert de Vlinderstichting een landelijke Vlinderdag. Deze dag wordt in Wageningen gehouden. Hier gaan de geïnteresseerden van de werkgroep ook heen.

De Vlinderwerkgroep organiseert ook een jaarlijkse informele start- en slotavond. Er wordt onder het genot van een hapje en een drankje door René een prachtige vlinder- en libellen presentatie gegeven.

Interesse? Neem dan vrijblijvend contact op met René de Graaff, tel.: 06 45580623

En natuurlijk kunnen jullie altijd vrijblijvend een keer met de Vlinderwerkgroep mee op stap! De data zijn allemaal op een zaterdagmorgen.

Data voor de komende maanden:

29 juni; 27 juli; 10 augustus; 24 augustus en 7 september

*Met vriendelijke groeten,
Sylvia van den Hazel*

Handen uit de mouwen...!

Weet je van aanpakken en steek je graag je handen uit de mouwen? Vind je het leuk om met andere enthousiastelingen kleine landschapselementen te onderhouden? (Te denken valt aan o.a. wilgen knotten, een heideveld schonen van opslag of het bestrijden van de Amerikaanse vogelkers).

Dan is de werkgroep Natuurbeheer echt iets voor jou!

De werkgroep Natuurbeheer bestaat uit ca. 15 enthousiaste vrijwilligers die in de periode september tot april 1x in de 2 weken op zaterdagmorgen kleine landschapselementen onderhoudt. Een aantal keren per seizoen werkt de groep samen met de werkgroep Natuurbeheer Kootwijk van Staatsbosbeheer. Ook particulieren (o.a. landgoedeigenaren) schakelen de hulp van de werkgroep in b.v. voor een klus die ze zelf niet kunnen behappen.

De werkgroep is op de hoogte m.b.t. het veilig buiten werken en beschikt over voldoende gereedschap wat in een omgebouwde vouwwagen ligt. De vrijwilligers zorgen zelf voor goed schoeisel, werkkleding en werkhandschoenen.

De werkgroep is op zoek naar nòg meer vrijwilligers, die letterlijk en figuurlijk de handen uit de mouwen willen steken!

Interesse? Voor meer informatie kun je vrijblijvend contact opnemen met

*de coördinator van de werkgroep Natuurbeheer,
Job Lubbersen. Tel.: 06-1510 4497*

Natuureducatie aan kinderen

Wij zijn op zoek.... Bezit je een vleug creativiteit? Houd je van gezelligheid en heb je een keer per maand nog wat tijd. Dan is de doordeweekse Scholenwerkgroep op zoek naar jou, of kun je op zaterdagmorgen meedoen als leiding van de KNC Kindernatuurclub. Lijkt je dit leuk? Wil je het eens proberen of het wat is? Neem dan vrijblijvend contact op met de coördinator van de Cees Klomp (tel. 06 40323795 of stuur een email naar: klompcees@outlook.com)

Op zoek naar de aardbeivlinder: Op pad met de Vlinderwerkgroep.

Op een mooie zaterdagmorgen in mei ga ik op stap met de Vlinderwerkgroep (o.l.v. coördinator René de Graaff). We verzamelen ons op de parkeerplaats de Vetkamp in Barneveld, om vervolgens met z'n zessen naar Landgoed Vrijland in Schaarsbergen te rijden. Landgoed Vrijland, ook wel Veteranenlandgoed genoemd, is een mooi landgoed waar we vooral op zoek gaan naar de daar aanwezige zeldzame aardbeivlinder.

René vertelt dat we, gezien de gevarieerde vegetatie, er veel mooie vlinders kun-

nen spotten, zoals de zeldzame aardbeivlinder en wie weet wat we nog meer tegenkomen. Ik ben erg benieuwd en heb er zin in, want een aardbeivlinder wil ik natuurlijk wel eens van dichtbij bekijken!

Aangekomen op de plaats van bestemming laat René ons d.m.v. zijn “zakgids voor Dagvlinders” de afbeelding zien van de aardbeivlinder. Het is een kleine zeldzame vlinder die zeer lokaal voorkomt in Nederland. René: “Van half april tot half juni komt de vlinder voor in één generatie. De vlinders voeden zich met nectar van verschillende kruiden en soms zijn ze ook te vinden op bramen in de bosrand. De eitjes worden o.a. afgezet op de waardplant, de bosaardbei. En de mannetjes verdedigen hun territorium vanaf een hoge plek, zoals een grashalm of een bloemknop”. Dit alles klinkt natuurlijk erg interessant en ik ben benieuwd of we er één zullen zien”.

Na deze informatie gaan we vol verwachting op stap.

Op het moment dat we het landgoed binnen gaan, valt meteen de rust op. We komen hier geen mens tegen en horen alleen de zang van de zwartkop, tiftjaf en roodborst. Ik voel mij hier meteen tot rust komen.

Het gebied staat vol met kruiden, grassen en veel inheemse boomsoorten, zoals de sleedoorn. Ook de aardbeiplant is hier aanwezig.

Voor ons natuurlijk een uitdaging om bij die plant eens een kijkje te nemen. Het duurt niet lang of we hebben het eerste exemplaar gespot! Een mooi klein vlindertje, die zich rustig op een grasspriet laat fotograferen. René: “De vlinder zit nu nog erg rustig, omdat hij zich nog moet opwarmen. Maar zodra de temperatuur hoger wordt, worden ze actiever en is het moeilijker om ze op de plaat te krijgen”. Dit gezegd hebbend, pakt René zijn fotocamera en fotografeert de vlinder. Ook Monic, Brenda en Ivonne fotograferen er op los.

Ondertussen zien we nog diverse andere vlinders, zoals het icarusblauwtje, het hooibeestje, het gamma uiltje, de gehakkelde aurelia en natuurlijk het bont zand-oogje.

“Zeg wat is dit voor een exemplaar?” vraag ik al wijzend naar een bruine vlinder, die rustig op het gras zit. “O, dat is vrouwtje bruine vuurvlinder”, zegt René. “Deze schaarse vlinder is makkelijk te herkennen aan de zwarte vlekjes op haar vleugels. Die vlekjes zijn geurvlekjes. Hier worden de mannetjes mee gelokt”. Nadat gezegd te hebben, wordt de vlinder door ons op de foto gezet.

We gaan verder. Het pad is hier niet gelijkmatig en we moeten goed uitkijken waar we lopen. Hier en daar zien we wat verse kuiltjes op en langs het pad. Het blijken kuiltjes te zijn die door de aanwezige dassen in dit gebied zijn gemaakt. En zo te zien is ook de mol hier actief. Niet alleen voor vlinders is dit dus een interessant gebied...

Al wandelend zien we een vrouwtje oeverlibel in de vegetatie rusten. Ook zien we een St. Jacobsvlinder driftig heen en weer fladderen. Ivonne vertelt dat de

rupsen van de St. Jacobsvlinder ook wel “Vitesse rupsen” worden genoemd. Ze legt uit dat de kleuren van de rups geel en zwart zijn. René vult hierbij aan dat de rupsen giftig zijn en dat ze door de vogels met rust worden gelaten. “Geel en zwart zijn in de natuur signaalkleuren”. Mm.. interessante weetjes...

Onder het lopen wordt onze aanwezigheid georkestreerd door het lied van de fitis, tuinfluiter en winterkoning. Zo mooi!

Op een gegeven moment vinden we een mooie rups. “Kijk”, zegt René. “Deze rups heeft veel pootjes. Dit betekent dat dit geen vlinderrups is.

Een vlinderrups heeft maar 6 voorpootjes en op z’n achterlijf 4 zuignapjes.

Deze rups heeft dat niet, dus dit zal waarschijnlijk een kevertje of bladwesp worden”.

Onderweg zien we nog meer geleedpotigen, waaronder een – door Brenda opgemerkte – grote veldkrekkel, een komkommerspin, 2 parende zweefvliegen en een zwartkopvuurkever...

“Hé René kom eens hier kijken”. Grietje wijst naar een dood blaadje in het gras. We komen allemaal dichterbij. Ik denk: “Wat is er nu bijzonder aan een dood blaadje”? Maar René zegt meteen enthousiast, dat dit een rustende pauwoogpijlstaart is. Een prachtige nachtvlinder, die als hij wordt verstoord, zijn mooie vleugels laat zien. René glimlachend: “Dit zie je maar zelden”! Natuurlijk wordt ook de pauwoogpijlstaart op de foto gezet.

We gaan weer verder en spotten een mannetje oranjetipje, een keizerlibel, citroenvlinders, een geaderd witje en een koolwitje. Zelfs ontsnapt een mooie vlinderpop, hangend aan een grasspriet, niet aan onze aandacht. René vertelt dat dit maar 2 vlindersoorten doen: de St. Jansvlinder en de St. Jacobsvlinder. “Ik denk dat dit exemplaar van de St. Jansvlinder is”, zegt René.

Helaas komt ook aan deze mooie wandeling een eind. Met veel waargenomen indrukken verlaten we voldaan het landgoed. Het was zeer de moeite waard om met deze werkgroep op pad te zijn geweest. Zeker voor herhaling vatbaar!!

Sylvia van den Hazel

Nestkastcontrole De Ganzenbeek: op pad met Bas

Het is een mooie zonnige avond in mei. Vanavond ga ik met Bas mee op nestkastcontrole. Deze nestkastcontrole gaat uit van de Vogelwerkgroep Garderen/Kootwijk/Erica, waarvan Aart Mulder de coördinator is.

Ik bedank Bas dat ik vanavond met hem mee mag op nestkastcontrole. Bas vindt het prima en vervolgens overhandigt hij mij het logboek van de nestkastcontrole en geeft mij de taak om de aanwezige lijsten in het boek in te vullen. Dit gebeurt zodra de nestkasten gecontroleerd worden.

We bevinden ons op een mooie locatie, zo aan de rand van Voorthuizen en dichtbij de nieuwe rondweg rondom het dorp.

De Ganzenbeek schittert in het avondlicht en een juffertje, in gezelschap van heel veel mugjes,

danst over het wateroppervlak. De beek zelf is bekleed met stomp-hoekig sterrenkroos en een verlaten tennisbal dobbert rustig in het water. Aan de rand van de beek zien we fluitenkruid, ijle dravik, hondsdraf, stinkende gouwe en veel grote brandnetels en boterbloemen.

En in de lucht horen we de roep van de groene specht in zijn vlucht. Hij wordt aangemoedigd door de tjiftjaf, roodborst, zwartkop, zanglijster en merel.

De nestkasten (17 in totaal) hangen hoog aan de bomen langs het klompenpad van de Ganzenbeek. Op mijn vraag waarom de nestkasten zo hoog zijn geplaatst, vertelt Bas mij dat dit uit pure noodzaak is. “Helaas zijn er mensen die het leuk vinden een nestkast te vernielen. Daarom hangen we ze zo hoog mogelijk op om de vernielzucht een beetje in te tomen”. Tja.. daar valt wat voor te zeggen.

Helaas is het eerste nestkastje leeg. Maar in de tweede vallen we in de prijzen: een boze koolmeesmoeder zit blazend op haar nest met jongen. “Oeps, gauw de deksel van het nestkastje sluiten”! Ook in nestkast 3 is het raak: we zien allemaal kleine pimpelmeesjes met open bekjes, klaar om gevoerd te worden.

De nestkasten zijn ca. 20 meter van elkaar geplaatst. Het is echter niet makkelijk om er bij te komen. Maar Bas draait zijn hand er niet voor om. Al worstelend door de bramenstruiken vindt hij zijn weg bij nummer 4. Ook hier is het raak: 8 jongen! “Tijd voor een foto”, zegt Bas.

En zo gaan we verder. Veel nestkastjes zijn bemand met soms boze moeders, maar vooral met jonge meesjes die hun bekjes wijd open sperren. Er zijn ook lege nestkastjes: 4 in totaal.

Onderweg noemt Bas de planten op die we tegenkomen: zevenblad, meidoorn, look-zonder-look, kleefkruid, ridderzuring, witte dovenetel, bloeiende kardinaalsmuts, bosveldkers. Zelfs de peterselievlier ontsnapt niet aan zijn aandacht. En tussen neus en lippen door vertelt hij mij het verschil tussen de bloeiwijze van de mannelijke en vrouwelijke hulst.

Bij nummer 16 aangekomen zegt Bas dat we deze maar over moeten slaan. Op mijn vraag waarom, zegt Bas dat nummer 16 is bezet door een bosmuis. “Lekker laten zitten”, is zijn advies. Zo zie je maar weer, waar een nestkast al niet goed voor is...

We sluiten af met nummer 17. Het is erg lastig om de ladder stabiel te houden in dit bijna ondoordringbare struikgewas. “Sylvia, wil jij de ladder even tegenhouden?” Met mijn volle gewicht leun ik tegen de ladder. Tjonge, je moet er wat voor over hebben als nestkastcontroleur. Respect voor de nestkastcontroleurs!

Nummer 17 telt 8 jongen! Bas vertelt dat hij al enkele jaren deze nestkastroute loopt, maar dat er nog nooit in nummer 17 is gebroed. Hierop vul ik de laatste lijst in en geef het boekje weer aan Bas.

We lopen terug naar de parkeerplaats, omgeven door de vele margrietten en dagkoekoeksbloemen. De bloemen glanzen mooi in de nu ondergaande zon.

Ik bedank Bas voor deze indrukwekkende avond en we nemen afscheid op de parkeerplaats. Vervolgens stapt hij op zijn fiets. Zijn logboek wordt netjes onder de snelbinder vastgemaakt en met de ladder in zijn hand fietst hij de parkeerplaats af. Zodra Bas uit het zicht is verdwenen is het enige wat ik nog hoor de avondzang van een roodborst.

Op weg naar huis geniet ik nog na: op pad met deze nestkastcontrole was een onvergetelijke ervaring!!

IVN Barneveld		Jaar: 2024	
Nestkast nummer: 3			
Resultaat eerste legsel:		Resultaat tweede legsel:	
soort broedvogel: <i>pinjet mees</i>		soort broedvogel:	
eerste eilegdatum: 05-04		eerste eilegdatum:	
aantal eieren:		aantal eieren:	
aantal uitgekomen jongen: 11		aantal uitgekomen jongen:	
aantal uitgevlogen jongen:		aantal uitgevlogen jongen:	
Controles:		waarnemingen:	
Datum:	soort vogel:		
09-03		1/2 nest	
15-03		idem	
23-03		Boven compleet nest	
29-03		compleet nest, geen eitjes	
06-04		4 eitjes	
13-04		9 eitjes bedekt met veertjes	
20-04		8ste vogel op nest	
27-04		idem	
05-05		11 jongen	
10-05		idem	
Na het uitvliegen direct de nestkasten schoonmaken!			

Sylvia van den Hazel

Lijsters

Als laatste lijsters zijn de grote en de zanglijster aan de beurt.

Deze twee lijken veel op elkaar; maar als je goed kijkt dan zie je de verschillen wel! De grote is duidelijk groter maar ook grijzer en met rondere stippen dan de zanglijster. En hij/zij staat grote niet of nauwelijks in de tuin voor maar veel eerder in het bos, hei of wei.

de Grote

en de

Zanglijster

Grote lijsters zijn schuwe vogels; je vindt ze in parkachtige bossen, bosranden en heiden; dit zijn de typische plaatsen om deze lijsters te zien. Ze zoeken daar graag naar voedsel op open plekken. De zanglijster vind je daarentegen in tuinen, struikgewas, grasvelden en langs paden.

Grote lijsters broeden hoog in loofbomen. De zanglijster is een algemene broedvogel in tuinen, parken en bossen. Het nest wordt verborgen in een dichte struik of in een boom: hoe onopvallender hoe liever het de zanglijster is.

Ook dichte vochtige bossen, zoals rabattenbossen en elzenhakhoutpercelen, zijn favoriet bij de zanglijster; net als tuinen uiteraard. Bossen op droge zandgronden huisvesten veel minder zanglijsters, waarschijnlijk speelt kalkgebrek door verzuuring van de bossen hier, net als bij mezen, een grote rol.

Op plaatsen waar deze naast elkaar voorkomen, is de grote lijster het talrijkst.

Graslanden (weilanden met koeien maar ook parken) worden door een grote lijster graag bezocht om te foerageren. Ze houden van regenwormen. Bij het voedsel zoeken houden ze regelmatig de kop schuin, net als andere lijsters, om met één oog naar de bodem te kijken en met het andere de lucht in de gaten te houden om te kijken of er niet bijvoorbeeld een havik op ze afkomt. Naast regenwormen eten ze ook slakken, kevers en andere ongewervelden. In de herfst en winter eten ze ook bessen en zaden.

Een bekende eigenschap van de zanglijster is het stukslaan van slakkenhuisjes op stenen en tegels, maar ook takken, zodat zij bij het vlees kunnen komen. Aanwezigheid van een zgn. 'smidse': een steen met daaromheen stukgeslagen slakkenhuisjes wijst dus op de aanwezigheid van een zanglijster! Verder bestaat het voedsel van de zanglijster uit regenwormen, insecten, duizendpoten, pissebedden en dus slakken. Ze foerageren vaak rennend en springend op gras. Ze eten ook fruit zoals appels en bessen; maar zijn daarin minder fanatiek dan merels die je regelmatig in netten over aardbeien, frambozen of bessen kunt aantreffen of die je druiven plunderen voor je er zelf aan toekomt omdat ze nog niet echt rijp zijn.

De zanglijster heeft egaal bruine bovendelen en een lichte borst met pijlpuntige vlekken. Deze vlekken zijn een belangrijk verschil met de grote lijster, waarvan de vlekken ronder zijn.

De tekening van de grote lijster lijkt enigszins op een zanglijster, maar de grote lijster is veel groter en bleker en de vlekken op de onderzijde zijn ronder. Hij heeft daarnaast lichte ondervleugels en een lichtere koptekening, met een lichtere bruingrijze oorstreek en zijhals. Hij staat meer rechtop en heeft een vrij lange staart met witte hoekjes.

De meeste in Nederland broedende zanglijsters trekken vanaf september richting Frankrijk, Spanje en Zuid-Engeland. Daarbij worden zij vergezeld door grote groepen door Nederland trekkende zanglijsters uit Scandinavië. Een deel van de doortrekkers overwintert in Nederland, met name in het westen en uiterste zuiden van ons land. Vanaf eind februari vindt de trek in omgekeerde richting plaats.

De grote lijster is gedeeltelijk standvogel, maar ze trekken ook. Vogels uit Noord-Europa zwerven uit over Frankrijk (waar de Nederlandse vogels terechtkomen), het Iberisch Schiereiland en het Middellandse Zeegebied. De najaarstrek is van half september tot half november. Dan kun je ook soms flinke groepen aantreffen die samen foerageren in weilanden en op akkers. Maar ook op de heide. De voorjaarstrek begint al tussen eind februari (zachte winters) of half maart (als het koud is) en duurt tot ongeveer eind april en ook dan vind je soms grote groepen samen. Verder hebben ze meestal een eigen territorium, dus vind je hooguit een gezin bijeen.

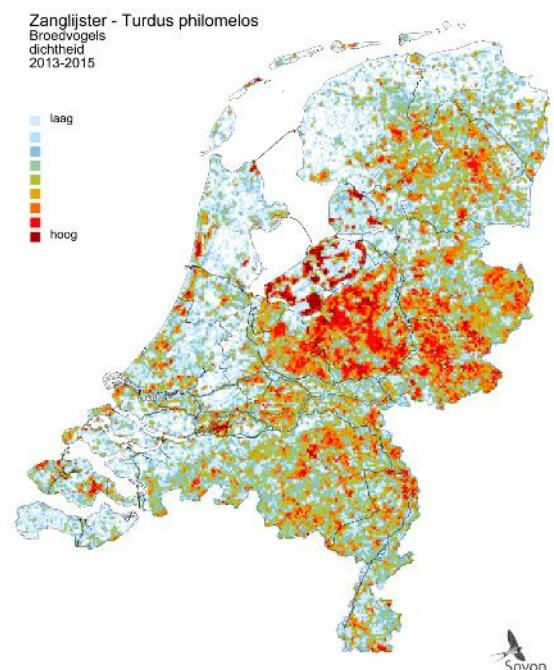
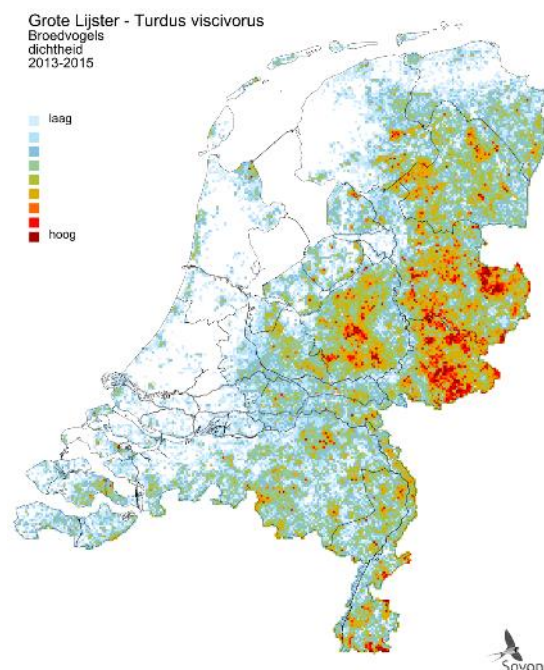
Zanglijsters beginnen soms al in januari uitbundig te zingen, vanaf een uitkijkpunt, de nok van het dak of in het topje van een boom. Luide, trage zang met veel pauzes en met een kenmerkende herhaling van meestal driemaal soms twee- of viermaal hetzelfde geluid. De meest kenmerkende roep is een hoog, scherp "tsip".

Wim Geelhoed

Grote lijster

Zanglijster

8700-10.500	Broedpopulatie (2018-2020)	100.000-170.000
5000-20.000	Geschat maximum winter (2013-2015)	5000-12.000
10.000-50.000	Geschat maximum doortrek (2008-2012)	50.000-200.000

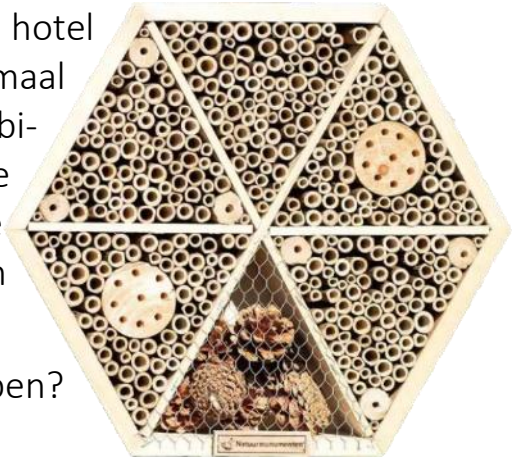

Het insectenhotel

Hoi natuurvriendje,

Mag ik jou iets vragen? Heb jij wel eens in een hotel geslapen? Je weet wel, zo'n groot huis met allemaal dezelfde kamertjes en beneden een eetzaal. Robinia wil daar graag naar toe. Hoeft ze zelf niet te koken en af te wassen. Gelukkig is ons mooie dorpje te klein voor een hotel. Ik slaap liever in mijn eigen bed.

Weet je welke dieren ook graag in een hotel slapen? Bijen. Dat had je niet gedacht hè.

Ik hoor je denken. Bijen wonen toch in bijenkorven? Klopt, heel veel bijen wonen in korven of kasten. Je ziet ze soms staan bij weilanden of aan de rand van een bos. Die bijenkorven zijn van mensen die we een imker noemen. Een imker zorgt heel erg goed voor zijn bijen, want dan geven ze hem daarvoor heerlijke honing. Niet alle bijen wonen in een bijenkorf. Er zijn ook bijen die in de grond wonen of in een spleetje van een muur. Want weet je, in Nederland leven wel meer dan 300 soorten bijen. Tjonge, dat zijn er wel heel veel en hoe weet je nu welke bij het is.

Gelukkig kun je wel verschillen zien. Zie je bijen in de buurt van een bijenkorf of bijenkast, dan is het zeker een honingbij. Lijkt hij een beetje op een wesp, dan is het een wolbij. Nog leuker, vliegt een bij met een groen blaadje tussen zijn poten, dan is het een Tuinbladsnijder. Die bij maakt zijn holletje met wat blaadjes lekker zacht. Net zoals bij jou thuis een kleedje op de vloer.

Zie je een Bij vliegen die heel erg dik en harig is, dan is het waarschijnlijk een hommelmel. Een hommelmel is een dik broertje van de Bij.

Heel veel verschillende soorten Bijen wonen dus niet bij elkaar in een korf. Ze wonen alleen of met hun vrouwtje in een holletje in de grond, in een spleetje in de muur van je huis of ze boren een gaatje in hout. Als je meer van Bijen wilt weten, dan kun je ze lokken met een insectenhotel. Er zijn verschillende winkels waar je ze kunt kopen. Je kunt ze ook zelf maken. Dat is niet echt moeilijk. Ik heb er ook een gemaakt voor Robinia. Ze heeft nu haar eigen hotelletje.

Robinia heeft ook nog een vraag voor jou. Ben je bang dat Bijen je prikken? Ja, maar dat hoeft niet. Bijen en Hommelmels prikken alleen als ze bang voor jou zijn. Dus, alleen lekker kijken bij je insectenhotel. Niet gaan vangen, ze komen vanzelf.

Wespen

Wespen lijken heel veel op Bijen. Voor een Wesp moet je wat meer uitkijken, omdat ze sneller prikken. Als je ze niet probeert te pakken of te slaan, dan doen ze jou ook niets.

Wespen zijn eigenlijk wel handig, want ze eten vliegen en muggen. Ben je daar ook weer vanaf.

Net als bij de Honingbij, hebben de Wespen ook een koningin. Zij woont in een groot nest dat wel van papier lijkt. Eigenlijk zijn het uitgekauwde houtvezels. Hiervoor zorgen de andere Wespen. Zij bouwen het nest. In het nest zorgt de koningin voor de babywespen, de larven. Zij geeft ze eten totdat ze groot genoeg zijn om zelf weer aan het werk te gaan. Wespennesten zitten soms in huizen tussen twee muren in. Je ziet de Wespen dan overdag in en uit vliegen. Net als Bijen en jij ook natuurlijk, slapen ze 's nachts.

*De natuurgroeten en tot de volgende keer,
Bram Boswachter*

De Boer was ooit Troef !

Hier in Terbroek (Terschuur en Zwartebroek) werd een ernstig geval van vervuiling geconstateerd: een bruinachtige substantie lag op de bodem van diverse slotjes ook werden duidelijke sporen van olie vervuiling waargenomen. De daders waren ook al bekend: de boeren. Voor zo'n melding komen we hier de deur niet meer uit. De melder was duidelijk een Wappie met hem discussiëren was ten enenmale overbodig.

Een Wappie is nl. iemand die een uitgesproken mening heeft over een bepaald verschijnsel, dat niet op feiten berust en in ons geval de kenmerken van het natuurverschijnsel kwelwater totaal negeert en daar dan een andere uitleg aan geeft en nog erger, de “schuldigen” feilloos weet aan te wijzen.

Sinds de schepping komt de neerslag, die hier valt in de vorm van regen of sneeuw, op het Veluwemassief neer en zakt onmiddellijk in de zandgrond weg door de diverse aardlagen heen. Dat water komt na een gegeven tijd, zelfs na honderden jaren, weer onder druk naar boven in de vorm van kwelwater. Schooner gefilterd kan 't niet zijn; maar die bruine drabbige substantie op de bodem van de diverse slotjes dan? In dat kwelwater zitten heel wat mineralen opgeslagen. Waaronder heel veel ijzermineralen, die na hun lange tocht door de aardlagen heen aan de oppervlakte gekomen, door de zuurstof geoxideerd (verroest) zijn. Soms hebben bacteriën die oxiderende ijzermineralen afgebroken en we zien dan prachtige regenboogkleuren, maar dit heeft pertinent niets met olie of olievervuiling te maken!

Van dit kwelwater met z'n kalk- en ijzermineralen hebben de boeren honderden jaren terug al dankbaar gebruik weten te maken. Met dit kwelwater bevoelden en bemestten ze hun vloeiveiden, vaak waren dat de hooilanden. Door de hogere watertemperatuur van ca. 8°C groeide het gras in het voorjaar daar eerder en beter dan elders, zeker tijdens de Kleine IJstijd (1300-1850) een belangrijk gegeven. Om dit te bewerkstelligen werden hoogten doorgraven en de loop van de beken bepaald. Ook werden greppels gegraven en wallen opgeworpen in de weiden, zo kon het grasland onder kalkhoudend en mineraalrijk water worden gezet waardoor zo ook de schadelijke bodeminsecten verdronken. Na een tijdje liet men het kwelwater weer weglopen.

Deze gang van zaken is nergens beschreven of vast gelegd en vaak al lang vergeten; ook door de boeren zelf. Er zijn er die het woord vloeiveiden niet weten te duiden.

Door de uitvinding van de kunstmest (ca. 1910) bevoeide men de weiden niet meer, want dan zou de dure kunstmest worden weggespoeld.

Ons hele landschap is in de vroege middeleeuwen ingericht door onze boeren! Alle beken en sloten zijn door de boeren gegraven; ik schrijf: alle. Duizenden en duizenden kubieke meters grond zijn toen met de hand verzet.

Zo werd nog vrij laat ca. 1450 de dekzandrug van Slichtenhorst over een lengte van honderdvijftig meter doorgraven voor de Breede Beek, de levensader van Nijkerk. In 1413 kreeg Nijkerk namelijk stadsrechten en tevens een stadsgracht, daar was nog meer water voor nodig. Daarom werd het “Kanaaltje vanuit Zwartebroek” (drie km) gegraven om het kwelwater uit de Zwartebroekse moerassen aan te voeren. Slichtenhorst was in het bezit van het vrouwenklooster te Elten, de horige boeren hebben onder leiding van de kelner of rentmeester hier het vele grondwerk verricht.

De turfsteker kreeg in Zwartebroek een standbeeld, de voerman in Terschuur, maar de vergeten, scheppende boer, in tweeërlei zin, uit de vroege middeleeuwen verdient dat ook alleszins.

Gelukkig werd het cultuurtechnische werk van onze boeren in de buurt van Het Paradijs (Kallenbroek) aan de vergetelheid ontrukkt, want sinds 2013 werd dat als ware gerestaureerd, dus in de oude staat teruggebracht door het Gelders Landschap en recent ook nog door de Provincie Gelderland door de sloten, wallen en sluisjes van dit vloeiwidensysteem opnieuw zichtbaar te maken.

Zo kregen de boeren dankzij het nagenoeg miskende kwelwater toch nog een historisch cultuurtechnisch monument en wel in Het Paradijs.

Henk van den Berg

Adresgegevens

IVN Barneveld, Stationsweg 2c, 3771
VN Barneveld

Bestuur

André van de Burgwal, voorzitter

voorzitter@ivn-barneveld.nl

06-1121 4973

Sylvia van den Hazel, secretaris

secretaris@ivn-barneveld.nl

06-2483 4774

Hans Uittenhout, penningmeester

penningmeester@ivn-barneveld.nl

Reknr: NL71 RABO 0385.5616.52

t.n.v. IVN Barneveld

Sylvia van den Hazel, contact werkgroepen

werkgroepen@ivn-barneveld.nl

André van de Burgwal, PR & Publieksactiviteiten

voorzitter@ivn-barneveld.nl

Saskia van Heusden, algemeen bestuurslid

activiteiten@ivn-barneveld.nl

Commissies

PR / Communicatie / Pers:

Gerald Kersjes

pr@ivn-barneveld.nl

Activiteiten:

Saskia van Heusden

Werkgroepen

Algemene vogelwerkgroep:

Daan Kuiper

0342-417 810

Natuurbeheer:

Job Lubbersen

06-1510 4497

Natuurfotografie:

Alie van den Brandhof

06-3081 5032

Natuurtuin Mevrouws Hofje:

Cees Klomp

06-4032 3795

Planten:

Wim Geelhoed

06-3076 3750

PR & Publieksactiviteiten:

André van de Burgwal

06-1121 4973

Redactie Natuurlijkerwijze:

Wim Geelhoed

06-3076 3750

Scholen Barneveld:

Margreet Rouwenhorst

06-4564 5875

Steenuilen:

Paul Derksen

0342-415 103

Kerkuilen:

Jan van den Heuvel

0342-473 672

Vlinders:

René de Graaff

06-4558 0623

Vogels Barneveld:

Piet Boer

0342-417 393

Vogels Garderen/Kootwijk/Erica:

Aart Mulder

0342-478 688

Vogelinventarisaties:

Daan Kuiper

0342-417 810

Webmaster www.ivn/barneveld:

André van de Burgwal

06-1121 4973

Administratie

leden & donateurs:

Hans Uittenhout

06-4044 6104

penningmeester@ivn-barneveld.nl

Afz.: redactie@ivn-barneveld.nl

Activiteiten IVN Barneveld - 2024

Donderdag 27 juni - Lezing over de das

Dinsdag 16 juli - Lezing over Duizendblad

Vlinderwerkgroep - 29 juni; 27 juli; 10 en 24 augustus; 7 september

Vogelaarscontactdagen 2024 - 7 september; 11-12 oktober; 14 december

Dinsdag 8 oktober 2024 - 19:30 - Najaarsledenvergadering

*Kopij: de redactie ontvangt uw bijdrage voor het
volgende nummer graag voor 1 september 2024
via e-mail: redactie@ivn-barneveld.nl*